A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2018. március 22.*

„Előzetes döntéshozatal – Betétbiztosítási és befektetőkártalanítási rendszerek – 94/19/EK irányelv – Az 1. cikk 1. pontja – Betétek – A szokásos banki ügyletből eredő átmeneti helyzet – 97/9/EK irányelv – A 2. cikk (2) bekezdésének második albekezdése – A befektetőnek járó vagy az ő tulajdonát képező és valamely hitelintézet által a befektető számláján a befektetési ügyletekkel kapcsolatban tartott pénzösszegek – Értékpapírokat kibocsátó hitelintézet – A magánszemélyek által e hitelintézetnek a jövőben kibocsátandó értékpapírok jegyzése címén átadott pénzösszegek – A 2004/39/EK irányelv alkalmazása – Az említett hitelintézetnek a szóban forgó értékpapírok kibocsátását megelőzően történő fizetésképtelenné válása – A betétbiztosítási és befektetőkártalanítási rendszerekkel megbízott közvállalkozás – A 94/19/EK és a 97/9/EK irányelvnek e vállalkozással szemben való felhívhatósága”

A C-688/15. és C-109/16. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) a Bírósághoz 2015. december 21-én, illetve 2016. február 25-én érkezett, 2015. december 18-i (C-688/15), illetve 2016. február 12-i (C-109/16) határozataival terjesztett elő az

Agnieška Anisimovienė és társai

által indított,

a **bankas „Snoras” AB**, felszámolás alatt,

az „**Indėlių ir investicijų draudimas” VĮ**,

a **bankas „Finasta” AB**

részvételével folyamatban lévő eljárásban (C-688/15),

és

az „**Indėlių ir investicijų draudimas” VĮ**

által indított,

Alvydas Raišelis,

a **bankas „Snoras” AB**, felszámolás alatt,

részvételével folyamatban lévő eljárásban (C-109/16),

* Az eljárás nyelve: litván.

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: J. L. da Cruz Vilaça tanácselnök (előadó), A. Tizzano, a Bíróság elnökhelyettese, E. Levits, A. Borg Barthet és M. Berger bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: M. Aleksejev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. március 30-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– Agnieška Anisimovienė és társai képviseletében A. Mamontovas és A. Bambalas advokatai,

– az „Indėlių ir investicijų draudimas” VĮ képviseletében V. Impolevičienė, segítői S. Urbonavičius és A. Šekštelo advokatai,

– a bankas „Snoras” AB, felszámolás alatt, képviseletében A. Pilipavičius és V. Drizga advokatai,

– a litván kormány képviseletében R. Krasuckaitė és G. Taluntytė, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében K.-Ph. Wojcik és A. Steiblytė, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. június 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a 2009. március 11-i 2009/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 68., 3. o.) módosított, a betétbiztosítási rendszerekről szóló, 1994. május 30-i 94/19/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1994. L 135., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 252. o.; a továbbiakban: 94/19 irányelv) 1. cikke 1. pontjának, 7. cikke (1) bekezdésének és 8. cikke (3) bekezdésének, valamint a befektetőkártalanítási rendszerekről szóló, 1997. március 3-i 97/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 84., 22. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 311. o.) 1. cikke 1. és 4. pontjának és 2. cikke (2) bekezdésének az értelmezésére vonatkoznak.

2 E kérelmeket egyrészt az Agnieška Anisimovienė és 256 további személy (a továbbiakban együtt: A. Anisimovienė és társai) által, másrészt pedig az „Indėlių ir investicijų draudimas VĮ” (a továbbiakban: IID) által azon kártérítés tárgyában indított eljárásokban terjesztették elő, amelyet A. Anisimovienė és társai, valamint Alvydas Raišelis követelnek a bankas „Snoras” AB-nek (a továbbiakban: Snoras) olyan jövőbeli részvények vagy kötvények jegyzéséért átadott pénzösszegekért, amelyeket e hitelintézet szándékozott kibocsátani, ami azonban ez utóbbi fizetésképtelensége miatt meghiúsult.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 94/19 irányelv

3 A 94/19 irányelv első, második és negyedik preambulumbekezdése így szól:

„mivel a Szerződés célkitűzéseivel összhangban elő kell mozdítani a hitelintézetek tevékenységének [Unión] belüli harmonikus fejlődését a letelepedési jog előtt álló és a szolgáltatásnyújtás szabadságával kapcsolatos összes akadály megszüntetésével, és ezzel egyidejűleg meg kell növelni a bankrendszer stabilitását és a betétesek védelmét;

mivel a hitelintézetek tevékenysége előtt álló akadályok megszüntetésével egyidejűleg figyelmet kell fordítani arra az esetre, amikor más tagállamban fiókteleppel rendelkező hitelintézetben a betéteket befagyasztják; mivel mindenütt elengedhetetlen a betétvédelem minimálisan harmonizált szintjének biztosítása, ahol betétek találhatók az [Unión] belül; mivel a betétvédelem ugyanolyan alapvető fontosságú, mint a belső bankpiac kiteljesítésére vonatkozó prudenciális szabályok;

[…]

mivel a betétbiztosítási rendszerben való hitelintézeti részvétel költsége nincs összefüggésben azzal a költséggel, amely akkor merülne fel, ha azt követően, hogy a betétesek bizalma a bankrendszer épségét illetően megrendült, a bankbetéteket nem csak a nehézségekkel küzdő hitelintézetektől vonnák el tömegesen, hanem a jól működő hitelintézetektől is.”

4 Ezen irányelv 1. cikke a következő fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„Az irányelv alkalmazásában:

1. »betét« a számlán tartott pénzeszközök egyenlege, vagy szokásos banki ügyletből keletkező átmeneti helyzet eredménye [helyesen: átmeneti helyzetből adódó egyenleg], amelyet a hitelintézetnek a vonatkozó jogszabályi és szerződéses feltételek mellett vissza kell fizetnie, valamint bármely olyan tartozás [helyesen: követelés], amelyet egy hitelintézet által kibocsátott okirat [helyesen: hitelviszonyt megtestesítő értékpapír] tanúsít.

   […]

[…]

4. »Hitelintézet« olyan vállalkozás, amely tevékenysége betétek vagy más visszafizetendő pénzeszközök nyilvános gyűjtése és hitelek nyújtása saját számlára;

[…]”

5 Az említett irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja:

„(1) A tagállamok garantálják, hogy az egyes betétesek összevont betéteit legalább 50 000 [euró] összegig biztosítják arra az esetre, ha a betétek befagytak.

(1a) A tagállamok 2010. december 31-ig biztosítják, hogy az egyes betétesek összevont betéteit 100 000 [euró] összegig biztosítják arra az esetre, ha a betétek befagytak.

[…]

(2) A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy bizonyos betéteseket vagy betéteket a biztosításból kizárnak, vagy alacsonyabb szintű biztosításban részesítenek. A kizárásokat az I. melléklet tartalmazza.”

6 Ugyanezen irányelv I. mellékletének 12. pontja „[a]z intézmény által kibocsátott [kötvényeket]” említi.

A 97/9 irányelv

7 A 97/9 irányelv (2)-(4) és (8) preambulumbekezdése kimondja:

„(2) mivel az [értékpapír-befektetési szolgáltatásokról szóló, 1993. május 10-i] 93/22/EGK tanácsi irányelv [HL 1993. L 141., 27. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 43. o.] megállapítja azokat a prudenciális szabályokat, amelyeket a befektetési vállalkozásoknak mindenkor figyelembe kell venniük, beleértve azokat a szabályokat is, amelyek célja, hogy a befektetők jogait a lehető legmesszebb menőkig védje a pénz és a tulajdonukat képező eszközök tekintetében;

(3) mivel azonban semmilyen felügyeleti rendszer nem tud teljes biztonságot nyújtani, különösen csalás esetében;

(4) mivel a befektetők védelme és a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom megőrzése a belső piac létrehozásának és megfelelő működésének fontos tényezője ezen a téren; mivel ezért elengedhetetlen, hogy minden egyes tagállam rendelkezzen befektetőkártalanítási rendszerrel, amely garantálja a védelem harmonizált minimumszintjét, legalább a kisbefektetők számára, abban az esetben, ha a befektetési vállalkozás nem képes teljesíteni a befektető ügyfelekkel szemben vállalt kötelezettségeit;

[…]

(8) mivel ezért minden tagállamnak rendelkeznie kell olyan befektetőkártalanítási rendszerrel vagy rendszerekkel, amelyeknek minden ilyen befektetési vállalkozás tagja lenne; mivel a rendszernek ki kell terjednie a befektetési vállalkozás tulajdonában lévő, a befektetőnek a befektetési műveletekkel kapcsolatos olyan pénzére és eszközeire, amelyek – amennyiben a befektetési vállalkozás képtelen teljesíteni a befektető ügyfelekkel szemben vállalt kötelezettségeit – nem adhatók vissza a befektetőnek […];”

8 Ezen irányelv 1. cikke a következő fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„Az irányelv alkalmazásában:

1. »befektetési vállalkozás«: a 93/22/EGK irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében [helyesen: 2. pontjában] meghatározott befektetési vállalkozás, amely:

   – a 93/22/EGK irányelv 3. cikkének megfelelő engedély alapján működik,

   vagy

   – a [hitelintézetek tevékenységének megkezdésére és folytatására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1977. december 12-i] 77/780/EGK [első] tanácsi irányelv [HL 1977. L 322., 30. o.] és a [hitelintézetek tevékenységének megkezdésére és folytatására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a 77/780/EGK irányelv módosításáról szóló, 1989. december 15-i] 89/646/EGK [második] tanácsi

irányelvnek [HL 1989. L 386., 1. o.] megfelelően hitelintézetként működik, amelynek engedélye a 93/22/EGK irányelv mellékletének A. szakaszában felsorolt egy vagy több befektetési szolgáltatásra vonatkozik;

2. »befektetési ügylet«: a 93/22/EGK irányelv 1. cikkének 1. pontjában meghatározott bármely befektetési szolgáltatás, valamint az előbb említett irányelv melléklete C. szakaszának 1. pontjában említett szolgáltatás;

[…]

4. »befektető«: minden személy, aki pénzt vagy eszközöket bízott a befektetési vállalkozásra, befektetési ügylettel kapcsolatban;

[…]”

9 Az említett irányelv 2. cikkének (2) és (3) bekezdése értelmében:

„(2) […]

Biztosítást nyújtanak azokra a kártalanítási igényekre, amelyek abból keletkeznek, hogy a vállalkozás az alkalmazandó jogi és szerződéses feltételeknek megfelelően nem képes:

– visszafizetni a befektetőknek járó vagy a befektetők tulajdonát képező, az ő nevükben, befektetési ügyletekkel kapcsolatban a vállalkozásnak nyújtott pénzeszközt

[…]

(3) A (2) bekezdésben említett bármely igényt, melyet olyan hitelintézettel szemben támasztottak, amely az adott tagállamban mind az ezen irányelv, mind a 94/19/EK irányelv hatálya alá tartozik, a tagállam az általa megfelelőnek ítélt ezen irányelvek valamelyike által előírt rendszer szerint kezeli. Egyetlen igény sem jogosult egynél többszöri kártalanításra az irányelvek szerint.”

A MiFID-irányelv

10 A 2006. április 5-i 2006/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2006. L 114., 60. o.) módosított, a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 263. o.; a továbbiakban: MiFID-irányelv) (2), (5) és (44) preambulumbekezdése értelmében:

„(2) […][r]endelkezni kell a befektetők magas szintű védelméhez szükséges összehangolás mértékéről [helyesen: el kell érni a befektetők magas szintű védelméhez szükséges harmonizáció megfelelő mértékét] […]

[…]

(5) Átfogó szabályozási rendszert kell létrehozni a pénzügyi eszközökkel folytatott ügyletek végrehajtására, függetlenül az ezen ügyletek végrehajtásánál alkalmazott kereskedési módszerektől, annak érdekében, hogy biztosítani lehessen a befektetői ügyletek végrehajtásának kiváló minőségét, és a pénzügyi rendszer egységét és általános hatékonyságát. […]

[…]

(44) A befektetők védelmének és az értékpapírpiacok zavartalan működése biztosításának kettős célja miatt biztosítani kell, hogy az ügyletek átláthatósága megvalósuljon, és az e célból megállapított szabályok vonatkozzanak piacon működésük során a befektetési vállalkozásokra. […]”

11 Az ezen irányelv „Hatály” elnevezésű 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez az irányelv a befektetési vállalkozásokra és a szabályozott piacokra vonatkozik.

(2) A következő rendelkezéseket [a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2000. március 20-i] 2000/12/EK [európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 126., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 272. o.)] alapján engedélyezett hitelintézetekre is alkalmazni kell, amennyiben azok egy vagy több befektetési szolgáltatást nyújtanak és/vagy befektetési tevékenységeket végeznek:

– a 2. cikk (2) bekezdése, a 11., 13. és 14. cikk,

– a II. cím II. fejezete, kivéve a 23. cikk (2) bekezdésének második albekezdését,

– a II. cím III. fejezete, kivéve a 31. cikk (2)–(4) bekezdését, a 32. cikk (2)–(6) bekezdését, a 32. cikk (8) bekezdését és a 32. cikk (9) bekezdését,

– a 48–53. cikk, az 57. cikk, a 61. cikk és a 62. cikk, valamint

– a 71. cikk (1) bekezdése.”

12 A MiFID-irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következő fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

1. »befektetési vállalkozás«: minden olyan jogi személy, amelynek rendes üzleti tevékenysége harmadik személyek részére egy vagy több befektetési szolgáltatás nyújtása és/vagy egy vagy több befektetési tevékenység végzése hivatásos alapon [helyesen: üzletszerű végzése].

   […]

2. »befektetési szolgáltatások és tevékenységek«: az I. melléklet C. szakaszában felsorolt eszközök bármelyikéhez kapcsolódó, az I. melléklet A. szakaszában felsorolt szolgáltatások és tevékenységek bármelyike;

   […]

[…]

5. »megbízások teljesítése az ügyfelek nevében«: az ügyfelek nevében egy vagy több pénzügyi eszköz vételére vagy eladására irányuló megállapodások megkötése;

6. »saját számlára történő kereskedés«: kereskedés saját tőke ellenében, amely egy vagy több pénzügyi eszközre irányuló ügylet megkötését eredményezi;

[…]

18. »átruházható értékpapírok«: az értékpapírok tőkepiacon forgalomképes fajtái, olyan fizetőeszközök kivételével, mint például:
    a) társaságok részvényei […];

b) a kötvények és az értékpapírosított adósság más formái [helyesen: hitelviszonyt megtestesítő más értékpapírok] […];

[…]”

13 Ezen irányelvnek „A 93/22/EGK irányelv hatályon kívül helyezése” elnevezésű 69. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A 93/22/EGK irányelvet 2007. november 1-jei hatállyal hatályon kívül kell helyezni. AA 93/22/EGK irányelvre történő hivatkozásokat ezen irányelvre történő hivatkozásként kell értelmezni. A 93/22/EGK irányelvben meghatározott fogalmakra vagy az irányelv cikkeire történő hivatkozásokat az ezen irányelvben meghatározott megfelelő fogalomra, illetve cikkre történő hivatkozásként kell értelmezni.”

14 A MiFID-irányelv I. mellékletének a „Befektetési szolgáltatások és tevékenységek” elnevezésű A. szakasza a következő felsorolást tartalmazza:

„1. Egy vagy több pénzügyi eszközzel kapcsolatos megbízások fogadása és továbbítása.

2. Megbízások teljesítése az ügyfelek nevében.

3. Sajátszámlás kereskedés.

4. Portfóliókezelés.

5. Befektetési tanácsadás.

6. Pénzügyi eszközök jegyzési garanciavállalása és/vagy pénzügyi eszközök kihelyezése a kibocsátás átvételére irányuló kötelezettségvállalás alapján.

7. Pénzügyi eszközök kihelyezése a kibocsátás átvételére irányuló kötelezettségvállalás nélkül.

8. A multilaterális kereskedési rendszerek működtetése.”

15 Az e melléklet C. szakaszában felsorolt pénzügyi eszközök között az 1. pont alatt az „átruházható értékpapírok” szerepelnek.

A 2006/48 irányelv

16 A 2009. szeptember 16-i 2009/110/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 267., 7. o.) módosított, a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozott szöveg) (HL 2006. L 177., 1. o.; a továbbiakban: 2006/48 irányelv) 4. cikkének (1) bekezdése a hitelintézetet úgy határozza meg, mint „olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlára hiteleket nyújt”.

17 Ezen irányelv 23. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy területükön az I. mellékletben felsorolt tevékenységeket a 25. cikk, a 26. cikk (1)–(3) bekezdése, a 28. cikk (1) és (2) bekezdése és a 29–37. cikk értelmében fióktelep létesítésével vagy szolgáltatásnyújtás útján, egy másik tagállam illetékes hatóságai által engedélyezett és felügyelt bármely hitelintézet folytathassa, feltéve, hogy ezekre a tevékenységekre az engedély kiterjed.”

18 Az említett irányelvnek „A kölcsönös elismerés alá tartozó tevékenységek listája” elnevezésű I. melléklete a következő felsorolást tartalmazza:

„[…]

7. Kereskedés saját számlára vagy ügyfélszámlára a következőkkel:

[…]
e) átruházható értékpapírok.

8. Részvétel értékpapírok kibocsátásában és az ezzel összefüggő szolgáltatások nyújtásában

[…]

14. […]

A [MiFID-irányelv] I. mellékletének A. és B. szakaszában előírt szolgáltatások és tevékenységek az azon irányelv I. melléklete C. szakaszában előírt pénzügyi eszközökre történő hivatkozás esetén az ezen irányelv szerinti kölcsönös elismerés hatálya alá tartoznak.

[…]”

A litván jog

19 A 2002. június 20-i Indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymas (a betétbiztosításról és a befektetőkkel szembeni kötelezettségekről szóló törvény; Žin., 2002., 65–2635. sz.) 2011. november 18-ától 2012. december 1-jéig hatályos változata (a továbbiakban: a betétbiztosításról és a befektetők kártalanításáról szóló törvény) 2. cikkének 3., 4., 11. és 12. pontja értelmében:

„3. »Betétes«: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely betéttel rendelkezik valamely bankban, bank fióktelepében vagy szövetkezeti bankban, azon személyek kivételével, akiknek betétei a jelen törvény értelmében nem képezhetik biztosítás tárgyát. Ha a természetes vagy jogi személy (általános befektetési alapokat vagy nyugdíjalapokat kezelő társaságokat kivéve) vagyonkezelői címen rendelkezik a betéttel, a vagyonkezelőt betétesnek kell tekinteni. Ha személyek csoportja szerződés alapján a pénzeszközökre vonatkozó követelések jogosultja, az egyes személyeket betéteseknek kell tekinteni és a pénzeszközöket közöttük egyenlő részben kell elosztani, kivéve ha a követeléseik alapját képező szerződések vagy bírósági határozat eltérően rendelkezik.

4. »Betét«: a betétes által a betéti szerződés és/vagy folyószámla-szerződés értelmében bankban, bank fióktelepében vagy szövetkezeti bankban elhelyezett pénzeszközök (kamatokat is beleértve) teljes összege, valamint egyéb pénzeszközök, amelyekkel kapcsolatban a betétesnek követelési joga áll fenn, amely a pénzügyi intézmény arra irányuló kötelezettségvállalásából keletkezik, hogy a betétes pénzeszközeivel ügyleteket valósít meg vagy befektetési szolgáltatásokat végez.

[…]

11. »Befektető«: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely pénzeszközöket vagy átruházható értékpapírokat adott át a biztosítást kötő fél részére abból a célból, hogy az ez utóbbi által végzett befektetési szolgáltatásokban részesüljön. […]

12. »A befektetővel szembeni kötelezettségek«: a befektetőnek befektetési szolgáltatásokat nyújtó biztosítást kötő fél azon kötelezettsége, miszerint a befektető részére vissza kell fizetnie az őt megillető pénzeszközöket vagy átruházható értékpapírokat.”

20 A betétbiztosításról és a befektetők kártalanításáról szóló törvény 3. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy a betétesnek a hitelintézeteknél nemzeti valutában vagy devizában elhelyezett betéteit az e törvényben előírt biztosítás fedezi. Ezzel szemben e cikk (4) bekezdése alapján a biztosításból ki vannak zárva az ilyen hitelintézet által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-688/15. sz. ügy

21 2010. december 21-én a Snoras részvényesi közgyűlésén határozatot fogadtak el e hitelintézet alaptőkéjének felemeléséről, és e célból új részvények nyilvános jegyzés keretében történő kibocsátásáról.

22 2011. február 3-án a Vertybinių popierių komisija (értékpapír-bizottság, Litvánia) elfogadta az e jövőben kibocsátandó részvényekre vonatkozó tájékoztatót.

23 2011. március 1-jén a Snoras saját nevén bankszámlát nyitott egy másik hitelintézetnél, a bankas „Finasta” AB-nál (a továbbiakban: Finasta), hogy azon helyezzék el az említett jövőbeli részvények kibocsátási árának megfelelő, a jövőbeli részvényjegyzők által fizetendő pénzösszegeket.

24 2011. március 9. és május 16. között A. Anisimovienė és társai a szóban forgó jövőbeli részvényekre vonatkozóan részvényjegyzési megállapodásokat kötöttek a Snorasszal. Ezt követően az e magánszemélyek Snorasnál vezetett bankszámláit megterhelték az e részvények kibocsátási árának megfelelő összeggel, és azokat jóváírták a Snoras nevén a Finastánál nyitott számlán. Bizonyos esetekben a Snoras maga végezte el ezen átutalásokat, más esetekben az ügyfelek maguk teljesítették azokat.

25 2011. május 5-én a Snoras kérte a Lietuvos Bankast (litván nemzeti bank), hogy engedélyezze az alapszabálya tervezett alaptőke-emelésből következő módosításainak cégjegyzékbe történő bejegyzését.

26 2011. november 16-án a litván nemzeti bank úgy határozott, hogy 2012. január 16-i hatállyal felfüggeszti a Snoras tevékenységeit. Az ugyanezen a napon kelt rendeletével a litván kormány a közérdek védelmére hivatkozva állami tulajdonba vette e hitelintézetet. 2011. november 22-i határozatával a litván nemzeti bank e hitelintézettől megtagadta annak engedélyezését, hogy az alapszabályának módosításait a cégjegyzékbe bejegyeztesse, és egy 2011. november 24-i határozattal visszavonta a Snoras banki engedélyét. Végül 2011. december 7-én 2011. december 20-i hatállyal fizetésképtelenségi eljárást indítottak ugyanezen hitelintézettel szemben.

27 Következésképpen a Snoras nem valósította meg a tervezett részvénykibocsátást. A. Anisimovienė és társai tehát keresetet indítottak a Vilniaus apygardos teismas (vilniusi megyei bíróság, Litvánia) előtt e hitelintézetnek a betétbiztosításról és a befektetők kártalanításáról szóló törvény értelmében vett „betéteseiként” történő elismerésük céljából.

28 2014. szeptember 29-i ítéletével e bíróság elutasította A. Anisimovienė és társai keresetét, mivel többek között azon a véleményen volt, hogy e személyeket nem betéteseknek, hanem befektetőknek kell tekinteni, és hogy azok a pénzösszegek, amelyeket a Snorasnak az e hitelintézet által kibocsátani szándékozott részvények jegyzéséért fizettek, nem tekinthetők az e törvény értelmében vett „betéteknek”.

29 2015. március 12-i végzésével a Lietuvos apeliacinis teismas (Litvánia fellebbviteli bírósága) helybenhagyta az első fokon hozott ítéletet. A. Anisimovienė és társai ezért felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a Lietuvos Aukščiausiasis Teismashoz (Litvánia legfelsőbb bírósága).

30 E fellebbezés keretében e bíróság lényegében arra kérdez rá, hogy a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontja értelmében vett „betéteknek” lehet-e tekinteni azokat a pénzösszegeket, amelyeket A. Anisimovienė és társai a Snorasnak fizettek olyan részvények jegyzése címén, amelyeket végül e hitelintézet nem bocsátott ki.

31 E körülmények között a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [94/19] irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy a valamely hitelintézet nevében nyitott, egy másik hitelintézetnél vezetett számlára az érintettek hozzájárulásával vagy általuk átutalt vagy befizetett pénzeszközök az említett irányelv szerint betétnek tekinthetők?

2) A [94/19] irányelv 7. cikkének (1) bekezdését és 8. cikkének (3) bekezdését együttesen úgy kell-e értelmezni, hogy legfeljebb az [említett irányelv] 7. cikk[ének] (1) bekezdésében meghatározott összegű betétbiztosítást kell fizetni mindazoknak, akiknek kárigényét az [ugyanezen] irányelv 1. cikke (3) bekezdésének i. és ii. pontjában említett megállapítás vagy határozat meghozatala előtt meg lehet állapítani.

3) A [94/19] irányelv alkalmazásában a »szokásos banki ügylet« fogalommeghatározása releváns-e a betét fogalmának a banki ügyletekből származó egyenlegként való értelmezésére? Az említett fogalommeghatározást figyelembe kell-e venni akkor is, amikor a betétnek az [említett] irányelvet végrehajtó nemzeti jogszabályban szereplő fogalmát értelmezzük?

4) Amennyiben a harmadik kérdésre adandó válasz igenlő, hogyan kell érteni és értelmezni a [94/19] irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében használt »szokásos banki ügylet« fogalmát:
   a) mely banki ügyleteket kell szokásosnak tekinteni, vagy milyen kritériumok alapján kell meghatározni, hogy valamely konkrét banki ügylet szokásos banki ügylet-e?
   b) a szokásos banki ügylet fogalmát az elvégzett banki ügyletek céljára tekintettel kell-e értékelni, vagy pedig azon felekre tekintettel, akik között az ilyen banki ügyletek létrejöttek?
   c) valamely szokásos banki ügyletekből származó egyenlegnek minősülő betétnek a [94/19] irányelvben használt fogalmát úgy kell-e értelmezni, hogy az csak azokra az esetekre vonatkozik, ha az ilyen egyenleg létrejöttét eredményező valamennyi ügylet »szokásosnak« minősül?

5) Amennyiben a pénzeszközök a [94/19] irányelv szerinti »betét« fogalmán kívül esnek, azonban a tagállam úgy ültette át a [94/19] irányelvet és a [97/9] irányelvet a nemzeti jogba, hogy azok a pénzeszközök is betétnek minősülnek, amelyekre a betétes követelése valamely hitelintézet befektetési szolgáltatási kötelezettségéből származik, csak azután nyújtható-e a betétekre fedezet, ha megállapították, hogy a konkrét esetben a hitelintézet befektetési vállalkozásként lépett fel, és a pénzeszközöket azért utalták át számára, hogy a [97/9] irányelv és a [MiFID-irányelv] értelmében befektetési ügyletet/tevékenységet végezzen?”

A C-109/16. sz. ügy

32 Az értékpapír-bizottság a 2011. június 16-én és július 14-én elfogadott két határozatával jóváhagyta a jövőbeli kötvények Snoras által tervezett nyilvános kibocsátására vonatkozó tájékoztatóját. Az említett tájékoztató alapján e hitelintézet több, középlejáratú kötvényre vonatkozó kibocsátást hajthatott végre az egyes kibocsátásokra alkalmazandó végleges feltételek előzetes közzétételének fenntartásával.

33 Az említett tájékoztatóban feltüntették először is, hogy e jövőbeli kötvényeket maga a Snoras bocsátja ki, és hogy az érdekelt magánszemélyek azokat közvetlenül e hitelintézet fióktelepein, kirendeltségein és egyéb irodáiban jegyezhetik. Másodszor a kötvények kibocsátási árát az azokra vonatkozó jegyzési

megállapodás megkötésének napján kell megfizetni. E célból a kötvényjegyzőnek a Snorasnál nyitott számlán rendelkeznie kell a megfelelő pénzösszeggel, és a Snorast fel kell hatalmaznia arra, hogy a számlát ezen összeggel megterhelje. Harmadszor az érintett kibocsátásra vonatkozó végleges feltételekben megjelölt teljesítési időpontnak a szóban forgó kötvények kibocsátásának időpontját tekintik. Negyedszer, amint a kibocsátásuk megvalósul, e kötvényeket a Snorasnál a kötvénytulajdonosok nevére nyitott értékpapírszámlán fel kellett tüntetni.

34 2011. november 2-án a Snoras közzétette a középlejáratú kötvények tizenegyedik kibocsátására vonatkozó végleges feltételeket.

35 2011. november 10-én A. Raišelis egyrészt befektetési szolgáltatások nyújtására irányuló szerződést, másrészt pedig egy e tizenegyedik kibocsátással érintett 40 kötvényre vonatkozó jegyzési megállapodást kötött a Snorasszal. Ugyanezen a napon e jövőbeli kötvények kibocsátási árának megfelelő összegeket befizette a Snorasnál vezetett egyéni bankszámlájára. Másnap A. Raišelis e hitelintézettel egy új jegyzési megállapodást kötött, amely csak az aláírásra és az említett kötvények kifizetésére megjelölt időpontban tért el az elsőtől, amely időpontot 2011. november 11-ében állapították meg. Ugyanezen időpontban a Snoras megterhelte A. Raišelis számláját az említett kibocsátási árnak megfelelő összeggel, azt jóváírta az e hitelintézetnél ennek nevén vezetett számlán, és ugyanezen kötvények árát kiegyenlítette.

36 Azonban a Snoras fizetésképtelenné vált azt megelőzően, hogy a szóban forgó kötvényeket kibocsáthatta volna.

37 A. Raišelis tehát keresetet indított a Vilniaus miesto 2-asis apylinkės teismas (vilniusi 2. sz. körzeti bíróság, Litvánia) előtt az Indėlių ir investicijų draudimasszal, egy a Litvániában a betétbiztosítási rendszerrel és a befektetők kártalanítási rendszerével megbízott közvállalkozással szemben. Ennek keretében A. Raišelis azzal érvelt, hogy jogosult a betétbiztosításról és a befektetők kártalanításáról szóló törvényben megállapított kártérítésre.

38 2012. szeptember 7-i ítéletével az említett bíróság elutasította A. Raišelis keresetét. E bíróság többek között megállapította, hogy A. Raišelis kizárólag abban az esetben lenne jogosult e kártérítésre, ha a Snoras a hozzájárulása nélkül használta volna fel a vitatott pénzösszegeket, ami nem történt meg. Ezenkívül ugyanezen bíróság szerint az olyan kötvények, mint amelyeket a Snoras kívánt kibocsátani, nem képezhetik az említett kártérítés tárgyát.

39 A fellebbezés keretében a Vilniaus apygardos teismas (vilniusi megyei bíróság) a 2013. október 17-i ítéletével hatályon kívül helyezte az első fokon hozott határozatot, és elismerte A. Raišelisnek a kért kártérítéshez való jogát. A fellebbviteli bíróság szerint A. Raišelist a betétbiztosításról és a befektetők kártalanításáról szóló törvény értelmében vett „befektetőnek” kell tekinteni, és a Snoras nevén vezetett számlán lévő pénzeszközeit az említett törvényben megállapított biztosítás tárgyát képező „betéteknek” kell minősíteni. Az IID tehát felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Lietuvos Aukščiausiasis Teismashoz (Litvánia legfelsőbb bírósága).

40 E bíróság úgy véli, hogy az említett felülvizsgálati kérelem kimenetele mindenekelőtt attól függ, hogy a 94/19 irányelv vagy 97/9 irányelv alá tartoznak-e az A. Raišelis által a vitatott jegyzési ügylet címén a Snorasnak átadott pénzösszegek.

41 Abban az esetben, ha a Bíróság kimondaná, hogy az ilyen pénzösszegek főszabály szerint a 97/9 irányelv hatálya alá tartoznak, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétsége van ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének litván nyelvre történő helyes fordítását és e rendelkezésnek a betétbiztosításról és a befektetők kártalanításáról szóló törvénybe való átültetését illetően.

42 Végül abban az esetben, ha a Bíróság kimondaná, hogy az olyan pénzösszegek, mint amelyeket A. Raišelis a vitatott jövőbeli kötvények jegyzése címén átadott a Snorasnak, főszabály szerint a 94/19 irányelv hatálya alá tartoznak, a kérdést előterjesztő bíróság arra kérdez rá, hogy e pénzösszegek eleget tesznek-e az ahhoz szükséges feltételeknek, hogy azokat az ezen irányelv 1. cikkének 1. pontja értelmében vett „betéteknek” minősítsék.

43 E körülmények között a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Amennyiben valamely hitelintézet befektetési vállalkozásként működik, amely részére az ugyanazon hitelintézet által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok megszerzése céljából pénzeszközöket utalnak át, azonban az értékpapír-kibocsátásra nem kerül sor, és az értékpapírok tulajdonjoga nem száll át arra a személyre, aki a pénzeszközöket befizette, azonban a pénzeszközökkel már megterhelték az illető bankszámláját, és azokat átutalták a hitelintézet által nyitott számlára, és azok nem fizethetők vissza, ugyanakkor a nemzeti jogalkotói szándék nem egyértelmű a konkrét kártalanítási rendszer alkalmazását illetően, a [94/19] irányelv 1. cikkének 1. pontja és a [97/9] irányelv 1. cikkének 4. pontja közvetlenül alkalmazható-e az alkalmazandó biztosítási fedezeti rendszer meghatározása érdekében, és ebből a szempontból a pénzeszközök rendeltetése meghatározó kritériumnak tekintendő-e? Az irányelv e rendelkezései kellően egyértelműek, pontosak, feltétlenek-e, továbbá olyan alanyi jogokat keletkeztetnek-e, amelyekre magánszemélyek hivatkozhatnak a nemzeti bíróság előtt annak érdekében, hogy alátámasszák a biztosítási fedezetet nyújtó állami szervvel szemben benyújtott kártérítési igényüket?

2) A [97/9] irányelvnek a befektetőkártalanítási rendszer által biztosított igények fajtáit meghatározó 2. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e érteni és értelmezni, hogy az kiterjed azon pénzösszegek visszafizetésére vonatkozó igényekre is, amelyekkel a befektetési vállalkozás tartozik a befektetőknek, és amelyeket nem a befektetők nevén tartanak nyilván?

3) Amennyiben a második kérdésre igenlő válasz adandó, a [97/9] irányelvnek a befektetőkártalanítási rendszer által biztosított igények fajtáit meghatározó 2. cikkének (2) bekezdése kellően egyértelmű, pontos, feltétlen-e, továbbá olyan alanyi jogokat keletkeztet-e, amelyekre magánszemélyek hivatkozhatnak a nemzeti bíróság előtt annak érdekében, hogy alátámasszák a biztosítási fedezetet nyújtó állami szervvel szemben benyújtott kártérítési igényüket?

4) A [94/19] irányelv 1. cikkének 1. pontját úgy kell-e értelmezni, miszerint az irányelv értelmében a »betét« fogalmába beletartoznak azok a pénzösszegek is, amelyeket valamely egyéni bankszámláról az érintett hozzájárulásával átutalnak a hitelintézet nevében nyitott és ugyanazon hitelintézetnél vezetett számlára, és az említett intézmény által a jövőben kibocsátandó hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok kifizetésére szánnak?

5) A [94/19] irányelv 7. cikkének (1) bekezdését és 8. cikkének (3) bekezdését együttesen úgy kell-e értelmezni, hogy legfeljebb [az ezen irányelv] 7. cikkének (1) bekezdésében meghatározott összegű betétbiztosítást kell fizetni mindazoknak, akiknek kárigényét [az említett] irányelv 1. cikke (3) bekezdésének i. és ii. pontjában említett megállapítás vagy határozat meghozatala előtt meg lehet állapítani?”

A Bíróság előtti eljárás

44 A Bíróság elnöke a 2016. február 15-i Anisimovienė és társai végzésével (C-688/15, nem tették közzé, EU:C:2016:92) és 2016. április 13-i Indėlių ir investicijų draudimas végzésével (C-109/16, nem tették közzé, EU:C:2016:267) elutasította a kérdést előterjesztő bíróság arra irányuló kérelmeit, hogy a jelen előzetes döntéshozatalokat a Bíróság eljárási szabályzatának 105. cikkében előírt gyorsított eljárásban bírálják el.

45 2016. január 20-i és február 29-i határozatával a Bíróság elnöke elrendelte, hogy a C-688/15. és C-109/16. sz. ügyet az említett rendelet 53. cikke (3) bekezdésének megfelelően soron kívül bírálják el.

46 Végül a Bíróság elnöke 2016. február 29-én úgy határozott, hogy e két ügyet – tekintettel a köztük lévő összefüggésre – a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából egyesíti.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A C-688/15. sz. ügyben előterjesztett első négy kérdésről és a C-109/16. sz. ügyben előterjesztett második, negyedik és ötödik kérdésről

47 A C-688/15. sz. ügyben előterjesztett első négy kérdésével és a C-109/16. sz. ügyben előterjesztett második, negyedik és ötödik kérdésével, amelyeket együtt és elsőként célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy egyrészt a 97/9 irányelv rendelkezéseit, másrészt a 94/19 irányelv rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan pénzösszegekre vonatkozó követelések, amelyekkel megterhelik azon számlákat, amelyeknek valamely hitelintézetnél magánszemélyek a jogosultjai, és amelyeket átutalnak az e hitelintézet nevében nyitott számlákra az ez utóbbi által a jövőben kibocsátandó értékpapírok jegyzése címén, egyrészt a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek és/vagy másrészt a 94/19 irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek alá tartoznak olyan körülmények között, amelyekben ezen értékpapírok kibocsátása végül az említett hitelintézet fizetésképtelensége miatt nem valósult meg.

48 A feltett kérdések megválaszolása céljából első lépésben a 97/9 irányelv rendelkezéseit, majd második lépésben a 94/19 irányelv rendelkezéseit kell értelmezni.

A 97/9 irányelvről – a befektetőkártalanítási rendszerek

49 Amint a 97/9 irányelv (4) és (8) preambulumbekezdéséből kitűnik, az ezen irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszereknek ki kell terjedniük a befektetési vállalkozás tulajdonában lévő, a befektetőnek a befektetési műveletekkel kapcsolatos olyan pénzére és eszközeire, amelyek – amennyiben a befektetési vállalkozás képtelen teljesíteni a befektető ügyfelekkel szemben vállalt kötelezettségeit – nem fizethetők vissza a befektetőnek. Az ilyen rendszerek előírásával a 97/9 irányelv egyszerre a befektetők védelmét és a pénzügyi rendszerbe vetett közbizalomnak a biztosítását is célozza.

50 Ennek keretében a 97/9 irányelv 2. cikke (2) bekezdése második albekezdésének első francia bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befektetőkártalanítási rendszereknek biztosítást kell nyújtaniuk az abból eredő követelésekre, hogy valamely befektetési vállalkozás az alkalmazandó jogi és szerződéses feltételeknek megfelelően nem képes visszafizetni az ilyen befektetőknek járó vagy a befektetők tulajdonát képező, az ő nevükben a befektetési ügyletekkel kapcsolatban tartott pénzösszegeket.

51 Annak megállapításához, hogy az olyan követelések, mint amelyekről az alapügyben szó van, az így bemutatott esetek körébe tartoznak-e, először is a „befektetési vállalkozás” és a „befektetési ügyletek” 97/9 irányelv 2. cikke (2) bekezdése második albekezdésének első francia bekezdésében említett

fogalmával kapcsolatban, másodszor pedig azon esetleges feltétellel kapcsolatban szükséges állást foglalni, hogy az adott pénzösszegek az azokat követelő befektető nevén nyitott számlán legyenek elhelyezve.

– A „befektetési vállalkozás” és a „befektetési ügyletek” 97/9 irányelv értelmében vett fogalmáról

52 A 97/9 irányelv 2. cikke (2) bekezdése második albekezdésének első francia bekezdése alapján a befektetőkártalanítási rendszerek által biztosított követelések a „befektetőknek” járó vagy a befektetők tulajdonát képező, az ő nevükben a „befektetési ügyletekkel” kapcsolatban „a [befektetési] vállalkozás” által tartott pénzösszegekhez kapcsolódnak.

53 E tekintetben, bár a 97/9 irányelv 1. cikkének 4. pontja ezen irányelv alkalmazásában úgy határozza meg a „befektetőt”, mint minden olyan személy, aki „befektetési ügylettel” kapcsolatban pénzt vagy eszközöket bízott a „befektetési vállalkozásra”, ami e két utóbbi fogalmat illeti, e cikk 1. és 2. pontja a 93/22 irányelv által nyújtott fogalommeghatározásra, illetve az olyan „befektetési szolgáltatásokra” utal, mint amelyeket ezen irányelv meghatároz, és amelyek annak mellékletében fel vannak sorolva.

54 Azonban a 93/22 irányelvet, amely az Unióban a befektetési vállalkozásokra alkalmazandó szabályokat megállapította, 2007. november 1-jével hatályon kívül helyezte a MiFID-irányelv. Ennek 69. cikke alapján ezen időponttól kezdve a 93/22 irányelvben meghatározott fogalmakra történő valamennyi hivatkozást a MiFID-irányelvben meghatározott megfelelő fogalomra történő hivatkozásként kell értelmezni. A jelen ügyben tehát a 97/9 irányelv értelmezése céljából a „befektetési vállalkozás” és a „befektetési szolgáltatások és tevékenységek” MiFID-irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 1. és 2. pontjában meghatározott fogalmaira kell támaszkodni.

55 Ennek keretében ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontjából következik, hogy „befektetési vállalkozás” minden olyan jogi személy, amelynek rendes üzleti tevékenysége „harmadik személyek részére egy vagy több befektetési szolgáltatás nyújtása és/vagy egy vagy több befektetési tevékenység [üzletszerű] végzése”. Ugyanezen logikát követve az említett irányelv 1. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy bizonyos rendelkezéseit „az engedélyezett hitelintézetekre is alkalmazni kell, amennyiben azok egy vagy több befektetési szolgáltatást nyújtanak és/vagy befektetési tevékenységeket végeznek”.

56 A fenti tényezőket figyelembe véve annak meghatározása céljából, hogy az olyan követelések, mint A. Anisimovienė és társai, valamint A. Raišelis Snorasszal szembeni követelései, a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek általi biztosítás tárgyát képezhetik-e, meg kell állapítani, hogy azokat a pénzösszegeket, amelyekre e követelések vonatkoznak, e hitelintézetnek a MiFID-irányelv értelmében vett, az említett hitelintézet által nyújtott vagy folytatott egy vagy több befektetési szolgáltatással vagy tevékenységgel kapcsolatban adták-e át.

57 E tekintetben a MiFID-irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja alapján befektetési szolgáltatások és tevékenységek az ezen irányelv I. mellékletének C. szakaszában felsorolt eszközök bármelyikéhez kapcsolódó, az e melléklet A. szakaszában felsorolt szolgáltatások és tevékenységek bármelyike.

58 Nem vitatott, hogy azok a részvények és kötvények, mint amelyeket a Snoras szándékozott kibocsátani, az említett C. szakaszban hivatkozott pénzügyi eszközök körébe tartoznak. Ugyanis annak 1. pontjában szerepel az „átruházható értékpapírok” kategóriája, vagyis a MiFID-irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 18. pontja szerint az értékpapírok tőkepiacon forgalomképes fajtái, beleértve a társasági részvényeket és kötvényeket.

59 Ami a MiFID-irányelv I. mellékletének A. szakaszában előírt feltételt illeti, a litván kormány azzal érvel, hogy valamely hitelintézet nem nyújt az e szakaszban felsorolt szolgáltatást és nem folytat itt felsorolt tevékenységet, ha a nyilvánosság, beleértve az ügyfeleit, számára olyan pénzügyi eszközöket kínál, amelyeknek a kibocsátója. Ugyanis azáltal, hogy a nyilvánosság számára felkínálja ezen eszközöket, e hitelintézet nem mint pénzügyi közvetítő, hanem mint bármely értékpapír-kibocsátó vállalkozás jár el.

60 Valóban, amint az említett kormány érvel, valamely hitelintézet által olyan pénzügyi eszközök nyilvánosság számára való felkínálása, amelynek a kibocsátója, önmagában nem minősül a MiFID-irányelv értelmében vett „befektetési szolgáltatásnak vagy tevékenységnek”, mivel az nem szerepel az ezen irányelv I. mellékletének A. szakaszában.

61 Azonban az, hogy valamely hitelintézet ügyfeleivel olyan pénzügyi eszközökre vonatkozó jegyzési megállapodásokat köt, amelyeknek e hitelintézet a kibocsátója, ugyanakkor ilyen befektetési szolgáltatások nyújtását foglalja magában. Amint A. Raišelis és az Európai Bizottság érvel, ilyen jegyzési megállapodásoknak valamely hitelintézet által ügyfeleivel történő megkötése többek között a MiFID-irányelv I. melléklete A. szakaszának 2. pontjában említett, „megbízások ügyfelek nevében [történő teljesítése]” alá tartozik.

62 E tekintetben a megbízások „ügyfelek nevében” történő teljesítésének fogalmát az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 5. pontjában meghatározott, megbízások „ügyfelek nevében” történő teljesítése fogalma ugyanazt jelenti. Ugyanis e két fogalom a MiFID-irányelvben nyilvánvalóan egyetlen egy és ugyanazon szolgáltatásra vonatkozik, és mindemellett ezen irányelv nyelvi változatainak nagy többsége ugyanazt a kifejezést használja mind az említett irányelv mellékletében, mind annak 4. cikkében.

63 Ugyanakkor e fogalommeghatározásnak megfelelően a „megbízások ügyfelek nevében [történő teljesítése]” fogalom az ügyfelek nevében egy vagy több pénzügyi eszköz vételére vagy eladására irányuló megállapodások megkötésének tényét jelöli.

64 Márpedig nem vitatott, hogy a pénzügyi eszközökre vonatkozó jegyzési megállapodás pont ilyen megállapodásnak minősül. Azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy a „megbízások teljesítése” szolgáltatás keretében e megállapodást az „ügyfelek nevében” kötik, meg kell jegyezni, hogy e kifejezések elvontan valóban sugallhatják azt, hogy valamely hitelintézet nem tekinthető olyannak, mint amely valamely ügyfélnek e szolgáltatást nyújtja, ha az említett megállapodás aláírásában játszott szerepe nem egy közvetítő szerepére korlátozódik, és ha ugyanezen megállapodásnak részes fele is azon pénzügyi eszközök kibocsátójaként, amelyeket ezen ügyfél kíván megszerezni.

65 Ugyanezen kifejezéseket azonban azon szövegösszefüggésbe kell helyezni, amelynek a részét képezik. Különösen a megbízások „ügyfelek nevében” történő teljesítésének szolgáltatását szembe kell állítani a MiFID-irányelv I. melléklete A. szakaszának 3. pontjában említett „sajátszámlás” kereskedés tevékenységével. Ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 6. pontja alapján e tevékenység saját tőke ellenében történő kereskedésből áll, amely egy vagy több pénzügyi eszközre irányuló ügylet megkötését eredményezi.

66 Ebből következik, hogy a MiFID-irányelv egyrészt a pénzügyi eszközök hitelintézetek és befektetési vállalkozások által saját tőke ellenében, saját hasznukra történő vételére vagy eladására irányuló megállapodások megkötése, másrészt pedig az ilyen megállapodások e hitelintézetek és e vállalkozások ügyfeleik hasznára, ezek tőkéje ellenében történő megkötése közötti kettősségből indul ki. Ebben az összefüggésben az ilyen jellegű megállapodást úgy kell tekinteni, mint amelyet a hitelintézet az ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 5. pontja és I. melléklete A. szakaszának 2. pontja értelmében az ügyfelek „nevében” kötött, ha valamely ügyfél annak kedvezményezettje és az ezen ügyfél tőkéje ellenében történik, még akkor is, ha e hitelintézet e megállapodásnak az érintett eszközök kibocsátójaként szintén részes fele.

67 Ezt az értelmezést alátámasztják a MiFID-irányelv által követett célok. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ezen irányelv – amint (2), (5) és (44) preambulumbekezdéséből kitűnik – többek között a befektetők magas szintű védelmét, a pénzügyi rendszer egységének és általános hatékonyságának megőrzését, valamint az ügyletek átláthatóságának a biztosítását célozza.

68 Márpedig e célkitűzésekre tekintettel irreleváns az a kérdés, hogy azokat a pénzügyi eszközöket, amelyeket valamely hitelintézet a nyilvánosság számára értékesít, harmadik társaságok vagy maga a hitelintézet állítja-e ki.

69 E megállapítások összességéből következik, hogy a MiFID-irányelv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja értelmében vett befektetési szolgáltatásnak minősül az, hogy valamely hitelintézet ügyfeleivel olyan jövőbeli értékpapírokra vonatkozó jegyzési megállapodásokat köt, amelyeknek a kibocsátója e hitelintézet lesz. Következésképpen az ezen ügyfelek által az említett hitelintézetnek e megállapodásokkal kapcsolatban átadott pénzösszegekre vonatkozó követelésekre a 97/9 irányelv 2. cikke (2) bekezdése második albekezdésének első francia bekezdése alapján biztosítást nyújthatnak a befektetőkártalanítási rendszerek.

70 E megállapítást ezen ügyben nem kérdőjelezi meg a litván kormány és az IID által felhozott azon érv, miszerint az olyan követelések, mint amelyekre A. Anisimovienė és társai, valamint A. Raišelis hivatkoznak, a 97/9 irányelv alapján nem képezhetik kártérítés tárgyát, mivel e követelések egy befektetési kockázat, vagyis az e magánszemélyek által megszerezni kívánt pénzügyi eszközök kibocsátója fizetésképtelenségének a bekövetkezéséből származnak, amely kockázattal szemben ezen irányelv semmiféle védelmet nem ír elő.

71 E tekintetben igaz, hogy – amint a főtanácsnok az indítványának 134. pontjában megjegyzi – a 97/9 irányelvnek nem az a célja, hogy a befektetőket valamennyi befektetésben rejlő kockázattól megvédje. Különösen, ezen irányelv nem kívánja ez utóbbiakat a tulajdonukban álló pénzügyi eszközöket kibocsátó társaságok fizetésképtelenségével szemben felvértezni. Így a kibocsátó fizetésképtelenségének kockázata nem tartozhat az irányelv alá csupán azzal az indokkal, hogy egy adott befektetési ügylet esetében az említett kibocsátó hitelintézet vagy befektetési vállalkozás.

72 Azonban hangsúlyozni kell, hogy a jelen ügyben A. Anisimovienė és társai, valamint A. Raišelis soha nem szerezték meg azon pénzügyi eszközök tulajdonjogát, amelyekért cserébe átadták a Snorasnak a vitatott pénzösszegeket, mivel az említett eszközök kibocsátása nem valósult meg e hitelintézet fizetésképtelenné válását megelőzően.

73 Ilyen körülmények között nem arról van szó, hogy a valamely befektető által birtokolt pénzügyi eszközök értéke csökken, vagy hogy ezen eszközök kibocsátója nem képes visszafizetni e befektetőnek az említett eszközök értékét. Ellenben arról van szó, hogy valamely hitelintézet befektetési vállalkozásként eljárva nem képes az ilyen eszközöket azon ügyfeleknek kibocsátani, akik azok tulajdonjogát meg kívánják szerezni, következésképpen pedig eleget tenni a velük szemben tett kötelezettségvállalásainak. Márpedig ez a helyzet a 97/9 irányelv alá tartozó biztosítási esemény bekövetkezésének minősül.

74 Végezetül ezen értelmezés megfelel a 97/9 irányelv által kitűzött céloknak, különösen annak a célnak, hogy a befektetőket megvédje a csalás, szakmai mulasztás vagy üzletvezetési hiba kockázatával szemben, amelynek következtében a befektetési vállalkozás nem képes visszafizetni ügyfeleinek a tulajdonukat képező pénzösszegeket és értékpapírokat. Ugyanis e célkitűzésekre tekintettel, és amint a Bizottság érvel, alapvető fontosságú, hogy azok a pénzösszegek, amelyeket ilyen vállalkozás vagy hitelintézet a pénzügyi eszközöket megszerezni szándékozó befektetőtől ezen eszközök kibocsátását megelőzően kap, védelemben részesüljenek függetlenül attól, hogy az említett eszközöket egy harmadik társaság vagy e hitelintézet bocsátja-e ki.

– Az érintett pénzösszegeknek a befektető nevén nyitott számlára való elhelyezésére irányuló feltétel hiányáról

75 A 97/9 irányelv 2. cikke (2) bekezdése második albekezdése első francia bekezdésének francia nyelvi változatában ezen irányelv úgy rendelkezik, amint a jelen ítélet 50. pontjában szerepel, hogy a befektetőkártalanítási rendszereknek biztosítást kell nyújtaniuk az abból eredő követelésekre, hogy valamely befektetési vállalkozás az alkalmazandó jogi és szerződéses feltételeknek megfelelően nem képes visszafizetni a befektetőknek „járó vagy a befektetők tulajdonát képező, az ő nevükben a [befektetési ügyletekkel kapcsolatban] a vállalkozásnak nyújtott" pénzösszegeket.

76 Mindazonáltal e rendelkezés szövege érezhetően korlátozóbb a 97/9 irányelv litván nyelvi változatában. Ebben a változatban az említett rendelkezés kimondja, hogy biztosítást kell nyújtani az abból eredő követelésekre, hogy valamely befektetési vállalkozás az említett feltételeknek megfelelően nem képes visszafizetni a befektetőknek „az azok tulajdonát képező, az ő nevükben a [befektetési ügyletekkel kapcsolatban] tartott pénzösszegeket" („*[k]ompensacija turi būti mokama pagal tuos reikalavimus, kurie kilo dėl investicinės įmonės nepajėgumo grąžinti pinigus, priklausančius investuotojams ir laikomus jų vardu ryšium su investicine veikla*").

77 Márpedig e kifejezések azt sugallhatják, hogy a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszereknek csak azon követelésekre kell biztosítást nyújtaniuk, amelyek valamely befektetési vállalkozás vagy hitelintézetként eljárva ez utóbbi által a befektetők nevén nyitott számlákon tartott pénzösszegekre vonatkoznak.

78 Ugyanakkor az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a uniós jogi szövegek egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi (lásd többek között: 2013. május 30-i Genil 48 és Comercial Hostelera de Grandes Vinos ítélet, C-604/11, EU:C:2013:344, 38. pont; 2017. május 17-i ERGO Poisťovňa ítélet, C-48/16, EU:C:2017:377, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

79 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 97/9 irányelv célja többek között a befektetők olyan helyzettel szembeni felvértezése, amelyben valamely befektetési vállalkozás nincs abban a helyzetben, hogy velük szemben eleget tegyen kötelezettségvállalásainak. E célkitűzésnek megfelelően ezen irányelv 1. cikke (1) bekezdésének 4. pontja a „befektető" fogalmát tág értelemben úgy határozza meg, mint minden személy, aki befektetési ügylettel kapcsolatban pénzt vagy eszközöket bízott ilyen vállalkozásra. Hasonlóképpen, az említett irányelv (8) preambulumbekezdése általános jelleggel említi „a befektetési vállalkozás tulajdonában lévő, a befektetőnek a befektetési műveletekkel kapcsolatos […] pénzé[t] és eszközei[t]".

80 Ezen elemeket figyelembe véve a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek nem korlátozódhatnak arra, hogy azon követelésekre nyújtanak biztosítást, amelyek valamely befektetési vállalkozás által vagy hitelintézetként eljárva ez utóbbi által a befektetők nevén nyitott számlákon tartott pénzösszegekre vonatkoznak.

81 Következésképpen az a körülmény, hogy az olyan követelések, mint amelyeket A. Anisimovienė és társai, valamint A. Raišelis olyan pénzösszegekre vonatkoztatnak, amelyeket nem a nevükön nyitott számlákon, hanem olyan számlákon tartanak, amelyeknek a jogosultja a szóban forgó hitelintézet, nem zárja ki, hogy azokat a befektetőkártalanítási rendszerek biztosítsák, mivel teljesülnek a 97/9 irányelv 2. cikke (2) bekezdése második albekezdésének első francia bekezdésében előírt egyéb feltételek.

82 A fentiek összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy az olyan követelések, mint amelyekről az alapügyekben szó van, a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek hatálya alá tartoznak.

A 94/19 irányelvről – a betétbiztosítási rendszerek

83 A 94/19 irányelv második preambulumbekezdésének megfelelően az ezen irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek célja a magánszemélyek abban az esetben történő védelme, ha valamely hitelintézet betéteit befagyasztják. Az ilyen betétbiztosítási rendszerek előírásával a 94/19 irányelv célja – amint annak első és negyedik preambulumbekezdése rámutat – egyszerre a betétesek védelme és a bankrendszer stabilitásának a biztosítása annak elkerülésével, hogy a bankbetéteket nem csak a nehézségekkel küzdő hitelintézetektől, hanem a jól működő hitelintézetektől is elvonják azt követően, hogy a betétesek bizalma e rendszer épségét illetően megrendült.

84 Ebben az összefüggésben a 94/19 irányelv 1. cikke 1. pontjának első albekezdése úgy rendelkezik, hogy ezen irányelv alkalmazásában „betét” a számlán tartott pénzösszegek egyenlege vagy szokásos banki ügyletből keletkező átmeneti helyzetből adódó egyenleg, amelyet a hitelintézetnek a vonatkozó jogszabályi és szerződéses feltételek mellett vissza kell fizetnie, valamint bármely olyan követelés, amelyet egy hitelintézet által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír tanúsít.

85 A jelen ügyben emlékeztetni kell arra, hogy egyrészt azokat a pénzösszegeket, amelyekre A. Anisimovienė és társai, valamint A. Raišelis hivatkoznak, már nem írták jóvá azokon a számlákon, amelyeknek e magánszemélyek a Snoras betétei befagyasztásának napján e hitelintézetnél jogosultjai. Másrészt az említett hitelintézet fizetésképtelenségét megelőzően végül nem bocsátották ki azon jövőbeli értékpapírokat, amelyeket jegyeztek, és amelyek kibocsátójának e hitelintézetnek kellett volna lennie. Végezetül ezen értékpapírokat illetően, bár a C-109/16. sz. ügyben szóban forgó kötvények a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontjában említett „hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” alá tartoznak, a C-688/15. sz. ügyben szóban forgó részvények ugyanakkor olyan tőkerészesedést megtestesítő értékpapíroknak minősülnek, amelyek tekintetében ezen irányelv semmiféle biztosítékot nem ír elő (2016. december 21-i Vervloet és társai ítélet, C-76/15, EU:C:2016:975, 66. és 67. pont).

86 Ilyen körülmények között kizárólag azt kell meghatározni, hogy az olyan követelések, mint amelyek e magánszemélyeknek a Snorasszal szemben fennállnak, tekinthetők-e a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontjában említett „betétek” második esetének, vagyis a „szokásos banki ügyletből keletkező átmeneti helyzetből adódó egyenleg[nek], amelyet a hitelintézetnek a vonatkozó jogszabályi és szerződéses feltételek mellett vissza kell fizetnie”.

87 A 94/19 irányelv által kitűzött, a jelen ítélet 83. pontban felidézett célokkal összefüggésben értelmezett e rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy ezen eset alá tartoznak a valamely hitelintézettel szembeni olyan követelések, amelyek a betéteseknek az egy vagy több „szokásos banki ügylet” tárgyát képező és ezen ügyletből eredően átmeneti helyzetben lévő pénzösszegeire vonatkoznak.

88 Ami először is azt a kérdést illeti, hogy az olyan követelések, mint amelyek A. Anisimovienė és társainak, valamint A. Raišelisnek a Snorasszal szemben fennállnak, a „szokásos banki ügyletek” tárgyát képező pénzösszegekre vonatkoznak-e, meg kell jegyezni, hogy a 94/19 irányelv nem határozza meg, hogy mit kell e kifejezés alatt érteni, és annak jelentését illetően nem utal a nemzeti jogokra sem.

89 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint azon kifejezések értelmét és terjedelmét, amelyekre az uniós jog semmilyen meghatározást nem ad, az általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentésük szerint kell meghatározni, figyelembe véve azon szövegkörnyezetet, amelyben a kifejezéseket használják, és azon szabályozás célkitűzéseit, amelynek részét képezik (2017. december 20-i Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse ítélet, C-516/16, EU:C:2017:1011, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

90 Szokásos értelmezése szerint a „szokásos banki ügyletek” kifejezés a hitelintézetek által a tevékenységük keretében rendszerint megvalósított ügyletekre utal.

91 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 94/19 irányelv 1. cikke 4. pontjának és a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló 2006/48 irányelv 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának azonos kifejezései által adott fogalommeghatározás szerint az ilyen hitelintézeteket jellemző tevékenység betétek vagy más visszafizetendő pénzeszközök nyilvános gyűjtéséből és hitelek saját számlára történő nyújtásából áll.

92 Ugyanakkor nem vitatott, hogy e hitelintézetek e tevékenységhez kapcsolódóan rendszerint ügyletek széles skáláját valósítják meg, amelyekről az uniós jogalkotó ez utóbbi irányelv I. mellékletében egy listát állított össze. Arra való tekintettel, hogy mind a 94/19 irányelv, mind a 2006/48 irányelv alkalmazandó a hitelintézetekre, és hogy közös célokat tűznek ki, többek között a megtakarítások és a betétesek védelmének célját, az említett mellékletben szereplő tevékenységek felsorolása releváns a „szokásos banki ügyletek” 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontja értelmében vett fogalmának az értelmezése céljából.

93 Márpedig a 2006/48 irányelv I. mellékletének 7. pontjában a többek között az átruházható értékpapírokkal a hitelintézet saját számlájára vagy az ügyfélszámlára történő kereskedés, valamint e melléklet 8. pontjában az értékpapírok kibocsátásában és az ezzel összefüggő szolgáltatások nyújtásában való részvétel szerepel. Egyébiránt és a jelen ítélet 55. pontjában szereplő magyarázattal teljes összhangban az említett melléklet megemlíti továbbá az olyan „beruházási szolgáltatásokat és tevékenységeket”, amelyeket a MiFID-irányelv határoz meg.

94 Ezen elemekből következik, hogy a jövőben kibocsátandó értékpapíroknak az ügyfelei számlájára történő jegyzése szerepel a hitelintézetek által a tevékenységeik keretében rendszerint megvalósított ügyletek között. Következésképpen és figyelembe véve a 94/19 irányelv által kitűzött olyan célokat, mint amelyek a jelen ítélet 83. pontjában szerepelnek, az ilyen ügyletet a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontja értelmében vett „szokásos banki ügyletnek” kell minősíteni, amennyiben azt a hitelintézet – mint az alapügyben – a betéteseinek a pénzösszegeit felhasználva valósítja meg. Ezenkívül és a jelen ítélet 61–66. pontjában szereplő indokokkal való analógia útján meg kell állapítani, hogy e minősítést nem kérdőjelezi meg az a körülmény, hogy a hitelintézet az érintett jövőbeli értékpapírok kibocsátója.

95 Másodszor azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy az alapügyben szóban forgó, jövőben kibocsátandó értékpapírok jegyzési ügyletei a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontja értelmében vett „átmeneti helyzetet” eredményeznek-e, meg kell állapítani, hogy amennyiben az ilyen ügyletek keretében valamely hitelintézet betéteseinek pénzösszegeivel ezen értékpapír-kibocsátást megelőzően megterhelik ez utóbbiak bankszámláját, és azokat jóváírják az e hitelintézet nevén nyitott számlákon, ahol azokat megőrzik mindaddig, amíg az említett értékpapírok megszerzésének ellenértékévé nem válnak, e pénzösszegek valóban ilyen „átmeneti helyzetben” vannak.

96 A fenti megállapítások összességére tekintettel az olyan követelések, mint amelyekről az alapügyekben szó van, a 94/19 irányelv által előírt betétbiztosítási rendszerek hatálya alá tartoznak, mivel azok az ezen irányelv 1. cikkének 1. pontja értelmében vett, „szokásos banki ügyletből keletkező átmeneti helyzetből adódó egyenlegre” vonatkoznak.

97 Ezen értelmezést nem kérdőjelezi meg a C-688/15. sz. ügyben az a körülmény, hogy azokat a bankszámlákat, amelyeken az A. Anisimovienė és társai által követelt pénzösszegeket jóváírják, nem a Snorasnál, hanem más hitelintézetnél nyitották. Ugyanis a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontjában említett, „szokásos banki ügyletből keletkező átmeneti helyzetből adódó egyenleg” esetének keretében nem döntő jelentőségű azon számla holléte, amelyre a hitelintézet a szokásos banki ügylet során a pénzösszegeket átutalta.

98 Ugyanezen értelmezést nem vonja kétségbe a C-109/16. sz. ügyben az a körülmény sem, hogy a Litván Köztársaság élt a 94/19 irányelv I. melléklete 12. pontjával összefüggésben értelmezett 7. cikkének (2) bekezdésében megállapított lehetőséggel azáltal, hogy a betétbiztosításból kizárja a hitelintézetek

által kiállított, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat. Ugyanis e kizárás irreleváns ebben az ügyben, amelyre tekintettel emlékeztetni kell arra, hogy a szóban forgó kötvényeket nem bocsátották ki, és azokat A. Raišelis a Snoras fizetésképtelenséggé válásának időpontjáig nem szerezte meg.

Végkövetkeztetés

99 A fenti megállapítások összességére tekintettel a C-688/15. sz. ügyben előterjesztett első négy kérdésre, valamint a C-109/16. sz. ügyben előterjesztett második, negyedik és ötödik kérdésére azt a választ kell adni, hogy egyrészt a 97/9 irányelv rendelkezéseit, másrészt a 94/19 irányelv rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy az olyan pénzösszegekre vonatkozó követelések, amelyekkel megterhelik azon számlákat, amelyeknek valamely hitelintézetnél magánszemélyek a jogosultjai, és amelyeket jóváírnak az e hitelintézet nevében nyitott számlákon az ez utóbbi által a jövőben kibocsátandó értékpapírok jegyzése címén, mind a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek, mind a 94/19 irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek alá tartoznak olyan körülmények között, amelyekben ezen értékpapírok kibocsátása végül az említett hitelintézet fizetésképtelensége miatt nem valósult meg.

A C-109/16. sz. ügyben előterjesztett első kérdés első részéről

100 Másodszor a C-109/16. sz. ügyben előterjesztett első kérdés első részét kell vizsgálni, amellyel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 97/9 irányelv 2. cikkének (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, amelyben a követelések mind a 94/19 irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek, mind a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek alá tartoznak, és amelyben a nemzeti jogalkotó az ilyen követeléseket az egyik vagy másik irányelv alá tartozó rendszer alá sem sorolta be, az eljáró bíróság e rendelkezés alapján maga dönthet vagy magának kell döntenie, hogy az említett követelések jogosultjaira mely rendszer alkalmazandó.

101 E tekintetben a 97/9 irányelv 2. cikkének (3) bekezdéséből következik, hogy amennyiben egy adott tagállamban valamely követelés egyszerre tartozik az ezen irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek és a 94/19 irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek hatálya alá, e követelést e tagállam az „általa megfelelőnek ítélt” ezen irányelvek valamelyike által előírt rendszer szerint kezeli. Egyébiránt e rendelkezés pontosítja, hogy semmiféle követelés sem képezheti e két irányelv alapján kettős kártalanítás tárgyát.

102 Így a 94/19 és 97/9 irányelvben előírt feltételeknek együttesen megfelelő követeléskategóriákkal kapcsolatban e rendelkezés nem ír elő objektív kritériumokat azok egyik vagy másik irányelv alá tartozó rendszer alá történő besorolása céljából, azonban ennek eldöntését az egyes tagállamokra bízza.

103 Ebből következik, hogy ha az eljáró bíróság megállapítja egyrészt, hogy azon követelések, amelyek után kártérítést követelnek, megfelelnek mind a 94/19 irányelv, mind a 97/9 irányelvben előírt feltételeknek, másrészt pedig, hogy a nemzeti jog nem tartalmaz szabályt az ilyen követelések egyik vagy másik irányelv alá tartozó rendszer alá történő besorolására, e bíróság nem támaszkodhat a második irányelv 2. cikkének (3) bekezdésére, hogy maga döntse el, hogy mely rendszer alapján kell e követelések jogosultjainak kártérítést nyújtani.

104 Egy olyan helyzetben, mint amelyet az előző pont említ, mivel egyrészt az említett követelések jogosultjai jogilag megalapozottan hivatkozhatnak a mind a 94/19 irányelv, mind a 97/9 irányelv által számukra biztosított védelemre, mivel azonban másrészt e második irányelv említett 2. cikkének (3) bekezdése alapján nem részesülhetnek kettős kártérítésben, meg kell állapítani, hogy az említett jogosultak feladata eldönteni, hogy az e két irányelv végrehajtására előírt rendszerek közül melyik alapján kérnek kártérítést.

105 A fenti megállapítások összességére tekintettel a C-109/16. sz. ügyben előterjesztett első kérdés első részére azt a választ kell adni, hogy a 97/9 irányelv 2. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, amelyben a követelések mind a 94/19 irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek, mind a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek alá tartoznak, és amelyben a nemzeti jogalkotó az ilyen követeléseket az egyik vagy másik irányelv alá tartozó rendszer alá sem sorolta be, az eljáró bíróság maga e rendelkezés alapján nem döntheti el, hogy az említett követelések jogosultjaira mely rendszer alkalmazandó. Ezzel szemben ilyen helyzetben ez utóbbiak feladata annak eldöntése, hogy az e két irányelv végrehajtására a nemzeti jogban előírt rendszerek közül melyik alapján kérnek kártérítést.

A C-109/16. sz. ügyben előterjesztett első kérdés második részéről és a harmadik kérdésről

106 A C-109/16. sz. ügyben előterjesztett első kérdés második részével és harmadik kérdésével, amelyeket utolsóként és együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy egyrészt a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontját, másrészt pedig a 97/9 irányelv 1. cikkének 4. pontját, valamint 2. cikke (2) bekezdésének második albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokra magánszemélyek hivatkozhatnak a nemzeti bíróság előtt annak érdekében, hogy alátámasszák a valamely tagállamban a betétbiztosítási és befektetőkártalanítási rendszerekkel megbízott közvállalkozással szembeni kártérítési kérelmeket.

107 E tekintetben elsőként a 2015. június 25-i Indėlių ir investicijų draudimas és Nemaniūnas ítéletben (C-671/13, EU:C:2015:418, 58. pont) a Bíróság kimondta, hogy a 97/9 irányelvnek az abban előírt kártérítési rendszerek által biztosított pénzösszegek és pénzügyi eszközök meghatározására vonatkozó rendelkezései, beleértve ezen irányelv 1. cikkének 4. pontját és 2. cikke (2) bekezdésének második albekezdését, kellően egyértelműek, pontosak és feltétel nélküliek ahhoz, hogy azokra a magánszemélyek közvetlenül hivatkozhassanak.

108 Ugyanezen értelmezés alkalmazandó a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontját illetően. E rendelkezés ugyanis az említett irányelv hatálya alá tartozó „betétek” különböző eseteit kellően egyértelműen, pontosan és feltétel nélkül határozza meg ahhoz, hogy közvetlenül alkalmazni lehessen a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban, mégpedig különösen a Bíróság által a jelen ügyekben szolgáltatott értelmezés figyelembevételével.

109 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy valamely irányelv feltételhez nem kötött és kellően pontos rendelkezéseire a jogalanyok nem csak valamely tagállammal és annak összes közigazgatási szervével szemben hivatkozhatnak, hanem olyan szervezetekkel vagy szervekkel szemben is, amelyek különböznek a magánszemélyektől és az állammal azonos megítélés alá esnek, vagy azért, mert a tág értelemben vett állam részét képező közjogi jogi személyek, vagy valamely hatóság vagy az állam felügyelete, illetve ellenőrzése alá tartoznak, vagy egy ilyen hatóság közfeladat ellátásával bízta meg őket és e célból többletjogosultságokkal ruházta fel őket (2017. október 10-i Farrell ítélet, C-413/15, EU:C:2017:7455, 33. és 34. pont).

110 A jelen ügyben az alapügyben szóban forgó két ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból következik, hogy az IID a litván jogban egy „állami vállalkozás”, vagyis egy közjogi jogi személy, és így az állammal azonos megítélés alá eshet a 94/19 és a 97/9 irányelv közvetlen alkalmazhatósága céljából.

111 A fenti megállapítások összességére tekintettel a C-109/16. sz. ügyben előterjesztett első kérdés második részére és a harmadik kérdésére azt a választ kell adni, hogy egyrészt a 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontját, másrészt pedig a 97/9 irányelv 1. cikkének 4. pontját, valamint 2. cikke (2) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokra magánszemélyek

hivatkozhatnak a nemzeti bíróság előtt annak érdekében, hogy alátámasszák a valamely tagállamban a betétbiztosítási és befektetőkártalanítási rendszerekkel megbízott közvállalkozással szembeni kártérítési kérelmeket.

A C-688/15. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésről

112 A C-688/15. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 94/19 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy a tagállamok szabadon kiterjeszthetik a betétbiztosítást azokra a követelésekre, amelyek főszabály szerint nem tartoznak sem ezen irányelv, sem a 97/9 irányelv hatálya alá.

113 A fenti kérdésekre adott válaszokra tekintettel a C-688/15. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdést nem kell megválaszolni.

A költségekről

114 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

1) Egyrészt a befektetőkártalanítási rendszerekről szóló, 1997. március 3-i 97/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseit, másrészt a 2009. március 11-i 2009/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a betétbiztosítási rendszerekről szóló, 1994. május 30-i 94/19/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy az olyan pénzösszegekre vonatkozó követelések, amelyekkel megterhelik azon számlákat, amelyeknek valamely hitelintézetnél magánszemélyek a jogosultjai, és amelyeket jóváírnak az e hitelintézet nevében nyitott számlákon az ez utóbbi által a jövőben kibocsátandó értékpapírok jegyzése címén, mind a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek, mind a 94/19 irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek alá tartoznak olyan körülmények között, amelyekben ezen értékpapírok kibocsátása végül az említett hitelintézet fizetésképtelensége miatt nem valósult meg.

2) A 97/9 irányelv 2. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, amelyben a követelések mind a 94/19 irányelvben előírt betétbiztosítási rendszerek, mind a 97/9 irányelvben előírt befektetőkártalanítási rendszerek alá tartoznak, és amelyben a nemzeti jogalkotó az ilyen követeléseket az egyik vagy másik irányelv alá tartozó rendszer alá sem sorolta be, az eljáró bíróság maga e rendelkezés alapján nem döntheti el, hogy az említett követelések jogosultjaira mely rendszer alkalmazandó. Ezzel szemben ilyen helyzetben ez utóbbiak feladata annak eldöntése, hogy az e két irányelv végrehajtására a nemzeti jogban előírt rendszerek közül melyik alapján kérnek kártérítést.

3) Egyrészt a 2009/14 irányelvvel módosított 94/19 irányelv 1. cikkének 1. pontját, másrészt pedig a 97/9 irányelv 1. cikkének 4. pontját, valamint 2. cikke (2) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokra magánszemélyek hivatkozhatnak a nemzeti bíróság előtt annak érdekében, hogy alátámasszák a valamely tagállamban a betétbiztosítási és befektetőkártalanítási rendszerekkel megbízott közvállalkozással szembeni kártérítési kérelmeket.

Aláírások